

The Gaelic Journal (Irish: Irisleabhar na Gaedhilge)

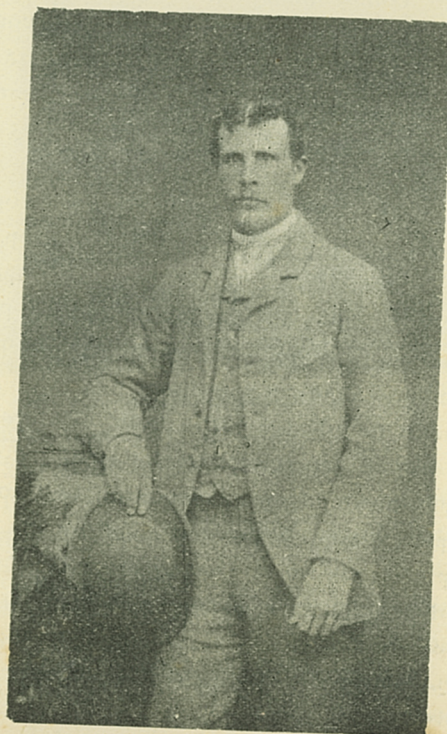
The Gaelic Journal (Irish: Irisleabhar na Gaedhilge) was a periodical publication "exclusively devoted to the preservation and cultivation of the Irish Language". According to Tomas O Flannghaile it was "the first journal devoted to the living Irish language". It has been described by the historian Donnchadh Ó Corráin as "the first important bilingual Irish periodical". An early manifestation of the Gaelic revival, it was established with the help of Douglas Hyde, and first published in 1882, by the Gaelic Union, and from 1893 by Conradh na Gaeilge. The journal was published monthly until 1909.

Át-cliað,
Iml 13. átrán, 1903. U. 151.

RISLEABAR

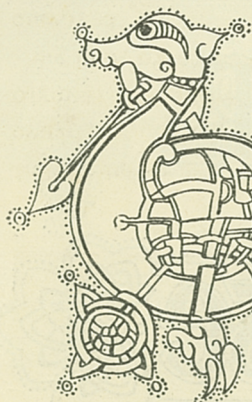
NA

DAEÖLLSE

Domnall Ó Súilleabháin,
Cathair Domnall, Contae Chiarraige.

BÓRTO AN FÍN—AIMSIR NA BFINÍNÍ.

A buaóarta, fuairíte,
claoiríte an raogal do
bí ag Muinntir Bóro
an fín ar feadh
tréimre tar
éir na hoirde
úto dar éirg-
easdar buac-
aillí Uib Rátaig
asur an laistéir reo
amae so meirdeac

mothmae, cum cup le fininí uile na
héipeann asur ar oirí oútear do raopa
asur do raopailead ó'n noaorboiro, ó'n
noaoripe, asur ó'n geuibreac mio-áobae
'n-a bfuil rí ceangailte.

B'é ionad coinne muinntir Ciarruide
baile móir Cill Áinne, asur tre botún
éigin nioir fpoir ceála na hiaréarí reo
i n-am so faib lá an éirgce cupéa ar
geul; asur dá bpuig rin do bailigeasdar i
gCaéarí Uib Rátaig an oirde úto caméa
breas alainn gpoirde o'feapfaib calma
lúthmaeacpuineac feapamail fuaspaé, toga
asur roga na tíre.

Ir iad a bí so háro-aisgeantac cpoirde-
amail mipeamail le muinigin 7 oútear
láirir so mbead éipe raorí aca san nioill
ó dian-rmaet na nGalla-poc. Aet mo
úocar, mo úogad, mo peimleat! ba móir
an t-aeapruagad do bí oiréa arí maroin lá
ar n-a báireac nuair fuairéasdar amae an
feall asur an meallad do bí imirce oiréa.
Bíodar annpoin so bpoirde caéuigéac, san
neap caeap na rátaé arí asaró aca. So
bpoirde Dia oiréa! Ir móir oiréa náir éar
ar a mbaile puam ó poim. Do éar a lán
aca feal da raogal i mbraigóinear; curo

aca sur puir leó teitead éar faipige so
taparó; asur móirán oiréa, mo bpoir, do
éar a pláinte, asur do fuair gpoirde
raogal ar an oirde úto marí luac raotair.

Nuair a éonncasdar ná faib le beir
pompa i gCill Áinne aet an t-arm deapig,
asur so faib feall déanta oiréa, o'im-
tígeasdar ar a oitead leó féin pé rna
coilltib, na enuic, asur na pléibte, oirde
annro aca asur easaréar annró; iad dá
bpoir féin i bpluairéac, a mbéilicé asur i
n-uama talman ar baille-éiré, so pluic
fuair tapmair oiréa, as faip an uair na
faile o'faigal ar a namair cum toul i
oitead gpeama asur reioar so tígce na
oitearac rial fáilteac, do bí, asur tá
pór, molaé le Dia, so pluiréac ar fuir
na oirde reo.

Ir m'ó teannta cpoir do beir curo
aca, asur an muinntir do bí ag déanam
póiréin oiréa com maie ran am úto, asur,
dá mbeoir cupéa le éile, ní ceal ná
eacépa déanpaoir aet lán mála de ceála
asur o'eacépaite gpeannmae, mar ar
fead fáite ran am úto ní féaró cor do
éopuird ar bótar i gcarán ná i bpoirpe
ar fuir Bóro an fín san púleir do éaró
oiré, 'n-a famail féin, i famail fip déipe,
i famail mná puibail, nó so minic le mála
arí ag bailiugad ceirteac.

Aet bíodar na daoine ar a peacaint
féin oiréa, asur, dá bpuig rin, ní baimead an
t-uatac déipe ná ceirteac do-geiboir
don bpeir éneasála arta dá ioméar.

So deimín ní fágaroir luét na ceirteac
"mar 'ó ead," rop earpaé i gpoir na mbó,
i bpoillín na gcaorac, ná piú amám i
bpaiaig na muice san unpaire ag cuaróac
'r ag ppoiróil.

"Tig ar beal bótar ní hairtear gabáil
ann," aoir an pean-focal, asur ní

féarúigeann an tíg go bfuilim cum tpiáct
air anoir an sean-focal, mar bíonn a lán
as tairteal ann do ló 7 o'oiróce, 7 ba
minic ann an píléir oiróce fuar nó fluic
as téirdeam a lathraí leatá le hair na
teimead. Bíonn as glaothad irteac ann an
té go mbíonn a cor air an mbótar 7 tairt air
as iarraid tige, duine 7 rméaróiró de'n

deoc air a dghair amacsan moill 7 cóirúgead
leaba firi an tige óó, san leirce, asur bí
gáó aige le gac níó díob ro mar do bí ré
tréit-las leat-émarócta asur féacaint
élaoiróte, buatharta, érairóte go leórí air.

Ní raib ré rínte air éigin ran leabair
nuair ríúo irteac tpiúr píléirí. Do phead
a ciorde cum a béil as bean an tige, asur

mainistir dóire fionáin.

teimíó uairó cum a pípe do lapaó, 7 luic
riubail as iarraid lóirtín 7 órtuirdeac
na hoiróce.

Lá de na laeteanna úo do gair ann
irteac le héirge an lae ar maidin fear
fada cúmta i meadán doir. Ba deaprtac
go raib ríil leir, mar do gléapaó biaó 7

geallaim tuic go leagrá fear an tige le
briob luacra, nó comlin lācpaige. Ba maic
dóib araon ná raib rofur an lae ró-geal, 7
ná raib aon ampar oiré éinne beir i bpolac
aca. Acet ip gearri gur éroiteadair ruar
iao péin.

Ús bean an tige rtiuncán de bainne

beiribíde do rna píleirí ašur níor iarradar éan-tatant, ná páirpneacé aét éom beas, cum é ol. “Ó’féirí go n-ólpaó rib deó eile,” ar bean an tige. “Déanpam, maire, 7 ní iarrpam éin-méar leir aét éom beas,” ar riad-ran.

Pé éann pcaitímh ó’féac fear an tige ruar ašur éós a éann i n-áiríoe, 7 riadapic gnuama trí-na-éile go leór aige. “Seo, cao tá ort-ra anoir?” ar riad leir. “Tá,” ar reiréan, “ríoe an tíg pollam san éin-níó le n-íte ann, ašur oíoc-éiríe ó rna fíníni, ní’l éan-ponn ar na ceannuirtíe éan-éairíoe do éabairt uača; 7 cairpéao iméacé anoir 7 mo méar im’ béal ašam aš lois málá plúir ar éairíoe, 7 Oia linn ní féadap cá’otabapao m’ášar. Irtruaš ná tiocpaó liom breit ar óuine éigin de na píir reo ar a óteiréao, ar flige go bpašainn cuir de’n aipgeao ro go léir ačá póšaríča arta.”

Ó’féac bean antige aip pá’fabraí a rúl, 7 toubairt, “Náir leigead Oia go mbeao pé do éirípaib ná do málacé anuar i mullac an éinn oráinn go mbeao pé mar arhácan le capao le n-áir leantái éoiríoe sup éairígeadap a muinntir le rriapíeacé ná éan-obair eile éom ruapac r’lac.” “Am briačar,” ar fear an tige, “sup breaš boš a éagann aighear ort; aét óá gcuirpéao éin-níó im’ flige-pe pašálar aipíro i gcoir an lae, baó óóis liom sup éabair ó’n ótigearna é.”

Do glaoir leir ar leat-taóib amac óuine de na píleirí 7 éogair é. “Táim tpe n-a éile go maí,” ar reiréan leir, “mar, an fear úo go otugair a éomari-tái éom an lá eile, bí pé aš teacé cušainn ar a bótar anonn cum béapa, aét cuir an bean irtig corc aip, 7 do šaib pé go háro roir annpoin aréir de bapna na Cairpíge fára, ó tuaró cum Gleanna Móire, 7 táim deimíntéac go bfuil pé pé an ótaca ro i ótig Míeil Šionncarš ar na Cáintíní; 7 anoir, ó táim aš tabairt feara óuit, an ótabaprá éom do no trí púntaib, 7 mapna n-eiríeošar leat teacé ruar leir, gódbair uaim éar n-aip aríir íao. Ašur, Oia liom go deó! beiró tíg buačaríča ašam anoir, mar b’fearpna léi péin báir ó’fašáil leir an ngábtar ‘ná éan-lám do beir ašam ann,”

Šin an píleirí bile éuige 7 ar go deó leir

mar éuipíoe na šarair leir, 7 an beirt eile ar roar i n-a óiaró.

Seo! Čar fear an tige irteacé 7 bup tritíoeal šáiríoe aip, 7 aoubairt, “Beiró tuip i n-aipcear anóet aca rúo, 7 tuilleao tubairte éúča.” “Óíoc-éiríe óá mbreit mapab íao a bair an šeit aram ar maroin,” arpa bean an tige, “aét cionnur a féatpam a éúram do éur óinn rapa bfuigíro rriapíeacé aip aríir.

“Le gliocar,” ar reiréan. “Tá a n-ašaró rúo óinn go maroin i mbáiréac anoir, ašur, cé ná fuil

“Clear óá mb’féirí léigean ná tráet aip,
lé teacé pae ná tapéir beir lán oi”

ná fuil aca óá imirt, aš iarríaró teacé ruar leir, ní éiríeošaró leó an uair reo. Déanpao-ra coinne le muinntir Óun an báile beir aš geata na Mainirtíeac anóet aš peiréam leir, 7 reiobpao riar tar na Cloča Duba é i gcoinnib an ártáig ašur beiró fuil an rár leir ar roin amac. Cuir Óomnall ar a rúile, rúil do beir amac aige féac’ an bpeirpéao pé éinne amíapíreamail aš šabáil an trlíge go hoiríoe.”

Cionnur mar éárlaró do na píleirí 7 an ríor a fuapíeaoar ar maroin? Čugaoar pabao óo’n oipígeac san móill 7 mapra paib óoir ar fíníni i nšleann Móir ir óiríoe!

Bí céao fear aš an oipígeac 7 do balígeaoar ó šac áiró pá óéin na gCáintíní, tré beárpna na šaoiré, tré beárpna na gCáintíní, trío an šruaró Mullac, trío an gCaol Duríoe, 7 trío an gCéim Caol, le toub 7 oali na hoiríoe; 7 mo óáleir é! do lion an oiríoe cum ceóis 7 cum báirtige, 7 do bí éom toub le rméapamán.

Ní paib ‘ran am ro, bótar aš toul ann ná capán ná póipre a leantao óuine san eólar. Šiúo cum riubail na píleirí tré éairígeacá, leacacá, peiréanna, eirpéacá, pléibíoe báiríoe, poršaríge móna, cuiparš 7 caol, tré éúrtóša 7 óiošaca, 7, Oia mo leigear óuit, náir b’fara go pabaoar amuró, 7 i óteannra, san toul ar éapao ná ráčao aca go teacé an lae.

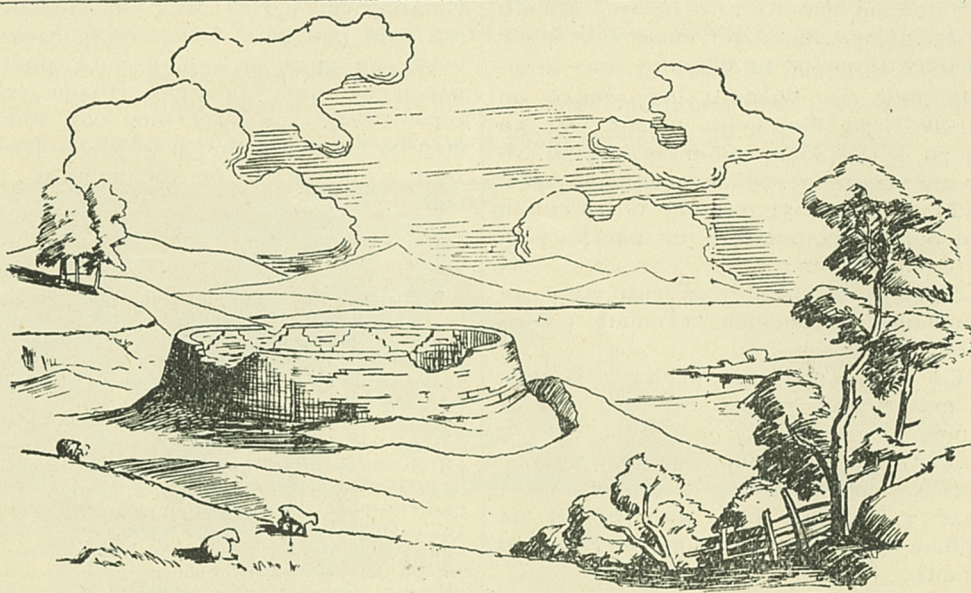
Leir an lá do šlan pé ruar, 7 óá mbeao an té bí uača piompa, ruo ná paib, níor

b'éan-an-ghairce ná lút óó b'heit uata 'ran am sup f'hoireadar na Cáintíní. Bí a oturur i n-airtear 7 an doirdear do bí orda le linn dóib' teact go Catair Domhnall, go fluic palac, 'n-a rparacairí rparacta, 'n-a rtallairí marluighe, 'n-a rladairí ocpair, 'n-a rruimilí lačiai, 7 'n-a rúmairí deapóile gan tapa gan lút; an t-uirce 7 an lačiai a' plibhíni' 'n-a mbíogairí, ní fáspad ré éan-fórmad a' éinne leó a' connaic iad.

Captaen Rorr do bí 'n-a t'pódaire fop-
sac d'ána iné, bí ré iníu 'n-a lópur
clamparac freamuighe iorí ceatparí d'a

ti'ge trácthóinín d'éirdeanna' níorí b'fada
go b'feacairí ré beirt a' d'éanamí ar an
t'igí, d'uine anoir 7 d'uine aniar, d'uine aca
'n-a mairtíneac, a' cor ar a' gualann aige,
7 é a' riubail le teannta d'a mairíe cpoire.

Dall do b'eas an fear eile, gan rúil
'n-a ceann. Do bíodar araon a' d'éanamí
ar an ndorpar i n-éimpeact, 7 d'iarraodar
beirt i'rtigí go lá ar pon. Dé 7 na Maigíone
Muire, go truaigiméileac. Ní raib éan-tul
uata, mar bí baramail tuairme a' muintir
an ti'ge ná rabadar com bacac ná com
dall 7 leigeadar orda é, a' gur do ceapa-
dar ná raib éin-tríge ip lu'ga beas aniar

póna na Stéige.

éuro fear, a' gur mara mbeas cannta aráin
buidé daineadar de mnaoi. Donnac a'
póna na Stéige o'it ré, do b'eirdeas air
coitice.

, Capaimíó anoir ar fear na leabéas.

D'imtí' fear an ti'ge a' poláctpu'gaó an
plúir mar 'ó eas, 7 do d'ein an coinne
mar ceap ré. D'imtí' bean an ti'ge ar
furo an baile a' d'éanamí a' gnóta; do
buail an glap ar d'orur an ti'ge, a' gur bí
Domhnall 7 rúil 7 cluar air a' f'eacaint
ama. O'eir teact a-baile do muintir an

orda ná beirt rial fáilteac leir na bacais.
Nuair do bí biad caite a' an lúct
riubail 7 fopad de'n teimí, t'pnuigeadar
ar beirt a' muintir f'ealca 7 a' gur tuar-
aircí go leór.

"Seas, a leim, cas é an céap a' a' le
cupí nomat-ra?" ar pan mairtíneac.

"Dul i leir mo leabair" ar pan leant,
mar bí ré i b'péit a' leabair pan am
céatona.

"Féar-cúipeac go leór," ar pan fear
mairtíge. "Cas é an teannta ip mó

cairí, rēallairí, rēadairí, rēuimilí, wretched specimens; aš rēibirniš 'n-a mbriōgaib, hissing in their shoes; lōpuir clamparaic, a cantankerous, be-draggled fellow; cannta ariain, part of a loaf of bread; coilice, colic; mairtineac, a cripple; beir i rēiž so lá, to be put up for the night; ōraic, a warming; ōul i leir mo leabair, to mind my book; beir aš ōéanam porōne, to endure my patience whilst my betrayer was

present; tēiūš rīor, go down; rēōšs nó bolšam, a mouthful; ašarō ōo beir oir pēin, may the fruit of your words fall on yourself; caš buile, fierce conflict; aš rēollav pice, tearing pitch off his eyes; beirici, limekilns; rēéarāiān, black coal; pīorōio, draught, herb, drug; maō-bōiēacēt, noise.

DOMHALL Ó SÚILLIOBHÁIN.

AN ĞAOT ANDEAS.

"An ĝaot andear bíonn rí tair,
ašur cuiréann rí maē ar ríolair."

—Seanráo.

An ĝaot andear! 'Sead, náe bog milir cúmhra a fēirdeann rí inoiu. Náe ceólmair a ĝluairéann rí ear mo éluarair. Náe rion-ruar pláinteamair a buairéann rí ar m'éadon ašur ar mo leacain; ašur náe rpleōōmaē a rūšruiréann rí im' ĝruair.

Éirir leir an ōōro ašur an ĝcom-fēimn aoirinn a cuiréann rí ar riuāil nuair cor-

ruiréann rí an ōuilleabhar ĝ nuair torruiré-
eann na ōuilleōga ar riorarirair le n-a
céile. Tá ceól rīde neamāa i mearc na
ŝerann inoiu.

Féac mar cuiréann rí na ĝéaga rniōmēa
ĝlar-ŝoilreacā aš luarcāō ŝo luaimneac
anonn ĝ anall; ašur féac mar ēuŝann na
rāirirí pá nōeara iad, ĝ iad aš ōéanam
ruilt rūēa. Táro aš ōéanam luarcāin
ōōib pēin pá rēac na ŝerāōb. ōeimeann
rē ōeic mbliāōna nīor ōiŝe mé beir aš
rēacāint oirā ĝ aš éirreacēt leō.

Táro aš ōéanam luarcāin ōōib pēin pá rēac na ŝerāōb.

féac mar táir na tráitíníní ag rinne go méiréad, 7 ná nóiníní féin 7 rniugead gáire ag bpipead amad, mar adéarfa, tré púitib gac cinn díob le fáilte poimprí 7 le háibéir go bfuil pí tagta arípr.

Tasann pí eugainn i gan fíor dúinn go mín, modamail, módmárac. Tasann pí eugainn gan trurparí gan poipom gan mórcúir. Tugann pí pceimleat opainn ían oirde 7 tá pí againn ar maidin go roitbir agur go rubáilcead. Beirceann pí léi pceab de luirnib gréine, agur glanann pí na ppéaríta léi. Scuabann pí anuar an ciac-briat 7 na pcamail díoríca, 7 págann pí an t-aer 'n-a díaró gan ímál, 7 é go grianíoa, go lonnrae, 7 go roitpae.

Éirí! Tá sué ó rna flaitípr ag tabairt míle molaó do Día i otaob na mbuaó po.

'Sead. Tá an fuireóigín glóir-garíta binn-béalac go háirí inr an ppéir ór mo ceann ag pteallat céoil go ponnímar ó n-a époirde amad. Ní féacann pé aet mar beaó dúirpícin beag, tá pé com fáda poim ruar, 7 a óa pceatán leatáa ar óruim na gaoirde. Naé iongantac an tonn céoil a tagann ar a pcorínac beag 7 naé díobéil an fuinneam 7 an ppíro a cuirceann pé 'n-a éantairceat. Aet ní'l an lá ar fáo aige féin. Tá an lon-tuó ag íomairó leir péacaint cia aca ír pearpí. Tá an "gobadán buirde," agur góic aip, ag pceadagíil go pearpíac ar bairí an érainn úo éall ag éao leir, aet tá bpeall aip. Agur éíor anhrúo inr an roileac ór cionn na gáire tá ímólac 7 céol caoin óa íeínn aige, 7 é com binn 7 com bog poim go mbpéagann pé cuige an gaoé féin. Úi an gáire ag éiríceat go cíuin leir an gceól gan cor aipí, aet tá a ghuír mín epapáa anoir le gpiuaim, mar tá an gaoé ag ppiannpáil uipíi ag oéanamí puití oi féin.

An gaoé anoeap—cpoirde na péile!—níor éainis pí pollamí puam; ní'l pí pollamí anoir. Tá bláit-pleapc i n-gac láim aici; tá bláta 7 luirbeanna ag tuicim léi 'n-a piaoíob, 7 ní'l gpiem aici opáa. Scáirp-eann pí go plúirpaeac íao, 7 oacuígeann pí an macáire 7 an móinféar, an enoc 7 an plíab, an épaeag agur an bogac le blátaib éagíamla glóímarípa

"Óo pceirpaeó le pán óa épaíóteat pmaointe," agur nuair ópúirdeann an gpiam le fuineadó ían íaríar, 7 nuair bíonn na néalta oait-géala ag lonnraó inr an ppéir, 7 gac éan-oat atá le pceirínt inr an boga neime opáa, tagann an gaoé anoeap aníor ar a "bogadó oam," mar beac óo beaó ag teat go gáirpín ag bailiugaó meala, 7 pceíobann pí léirde na oacáanna a bíonn uaité. Beirceann pí léirde an t-ór le haíaró an aicinn, an corparí i gcoirí an ppaíog, 7 an uaiténe le cupí ar péarí 7 ar ériannab.

Féac anoir ar an taob ó oear de'n ppéir! Tá pceata beag de néaltaib boga bána 'n-a luige go puaimíneapac oípeac glan fá marí oó beaó pceata caopac ar guatáinn corp-énuic máoil glair. Aet cá bfuil an gaoé? Cia an éall naé bfuil pí ag ímpaeíagáil leó marí ír gíatáa? Tá pí ímíigíte i bpólac. Aet éirí! 'Sead, ambára, aipugím i ag píe anonn 'r anall inr an luacáir agur ag uníaríe inr an bpeileapírom. Staoíann pí óa ípírcáil 7 caíteann pí púil i n-áiríoe. Tugann pí pá nteapí na néalta beaga.

"Ó! péac éuar," aipí pí, ag leigínt gáire bog aipí. "Naé móí an pcorí atá púca púo iníu; aet naé pípí-oear a féacann íao 'n-a díaró íin, mar beaó beapíca olína nó gpiógáim elúim. Aet ían go púil 7 beiró ppóíe agáinn. Tabairpíaró mípe

pceimleasó dóib. Cuirpíó mé an puais oréa."

Sleamnuigeann sí ar gcúl pceiteam go bog péro, mar éat do beasó i noisat éin. Siar 7 riar léite, 7 annpoin éirigeann sí go lúctmar de ppeib 7 tagann sí taob éiar de'n pceata i san pior dóib.

Hó! hó! Tá riao éugainn asur pceón ionnta. Scemeann riao uaithe go meap. Péac mar gluaireann a pceite púta éar na macapib! Ir péitir léite greim do bpeit oréa, déc panann sí puo beas riar uata, mar ní maic léi deirleasó do éur go pío-obann leir an ppóit. Déc fá deirleasó beireann sí oréa. Tugann sí puatari púta 7 tríoata, 7 pceannpuiigeann sí an t-anam aréa. Tá riao go díreac or mo éionn anoir. Deirleann sí oréa fá deirleasó. Dpurreann an t-allur puar tríoata le neap paitéir. Moctuisim na deóra ar m'asat 7 ar mo lámab, 7 aipšim an élagapnac ar na duilleógaib. Seasó, néil-éioé. Tuireann pé go tréatamail, mar tá tapé ar gac éin-níó. Scaoileann an gaoé a greim ar na néalab beasa, 7 riuó éum riuabail iat apir le lútgair tpe beic paor. Ní béarpap oréa apir. Cuireann riao ceó oipaoidéacéa 'n-a otiméall, 7 iméigeann riao i bpóac.

Bí an spian go spuanóda an fáio do bí an cleap úo dá imipt, déc ppalpann sí amac apir go roilreac 7 go taitneamac. Asur, a Rí na glóipe! nac doibinn 7 nac álunn an paóapc atá pám' púitib anoir. Tá an duilleabap ar paó gléapca le peódaib gléigeata glan-maireaca. Tá péaplaí ar opoasó go mogallaé de na tréiténib, de na duilleógaib, 7 de na buinneánaib, 7 tá uaithe an duilleabap 7 naitéadé na noéor as cairmipt le n-a céile.

An gaoé anóear! Tá sí as bpeit éug-

am sué ceólmair an éuacéin asur gáipe époidéamail na bpáití, atá as pú cor-noéca as bailuagó bláca inr an móin-péar. Tá sí as bpeit éugam cumpraé an tSamhpaio 7 gile na glóipe. Tá sí as bpeit éugam bolasó neaptemair an tréile 7 topasó na pláinte. Tá sí as bpeit éugam pmaointe ápua uaple ar mópóacé asur ar ápua-éomacéca an té a ptiúpuiigeann an spian 7 an gaoé, 7 tá sí as bpeit éugam doibneap 7 pápam aipnó. Go mbeipmíó beó ar an am po apir; asur mile molasó le Dia!

gluais.

Cúmpa, fragrant. Pion-puap, cooling, refreshing. Spleópaé, jolly; ppleópaí, jollity, merriment. Sugpuiigeann, plays. Dóip, murmur. Com-péinn, harmony. Siopapnaig, whispering, prattling. Snioim-éa, twisted. Glap-roilreac, bright green. As luapcaó go luaimneac, waving nimbly or restlessly. Luapcán, a "swing-swing." As pnnce go meiréacé, dancing merrily. Smizeasó gáipe, a smile of laughter. Áibéir, gladness. Moóamail, mild, gentle. Mó-mapaé, stately, noble. Tmptap, noise, confusion. Sceimleasó, a surprise. Soilbip, joyous, cheerful. Subáitceac, pleasant, glad. Luirni greine, sunbeams. Ciac-bpac, a mist mantle. Glóip gápca, quick voiced, melodious. Go ponnmap, tunefully, melodiously. Dúipicín, a sm-ll berry; applied to anything very small. An gobasóan buiré, a name for the blackbird on account of its yellow bill. Tá bpeall ap, he is behind hand. Góic, a perky cock-up of the head. Soileac, willow, sally. Gáipe, a streamlet, a broad pool in a str.am. Cmapéa, wrinkled, furrowed. Bláé-fleapc, a garland. 'N-a ptaoab, in sweeping masses or streamers. Éagpamla, various, different. Ap a "bogaó tam," quietly, easily, without wishing to attract attention. Tá pé as teacé ar a "bogaó tam," he is coming softly, sidling quietly along. Go puaimneapac, contentedly, quietly. Com-pénoat, a round smooth hill. Impeapgáil, wrestling. As unpapit, tumbling, wallowing. Peileapcpom, "flaggers," the iris. Rúpcait, rummaging, groping. Spógan clúim, heaps of down or feathers; Spógan, a small heap. Bpuit an móin i ngpógánaib pór? Sleamnuigeann, glides, slips. Scemeann riao, they fly or escape. Macapí, plains, level places. Ruatap, an attack. Clagapnac, large rain drops, heavy rain. Néil-éioé, a cloud shower. Go tréatamail, timely, seasonably. Spalpann sí amac, she bursts out brightly. Glan-maireac, brightly beautiful. Buinneáin, shoots, buds. As cairmipt, contending. Stiúpuiigeann, guides, directs.

tomás ó haóda.

Lá 'le pápapaiz, 1903.

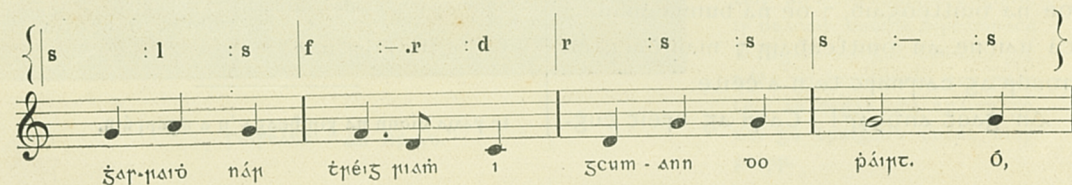
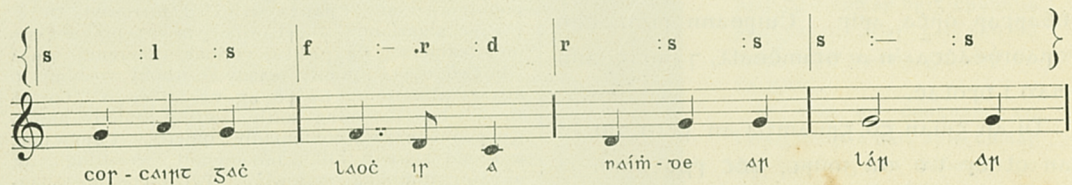
Ir paóa bíonn na riri beasa 'n a ngapmín.

fiaguirde an cúl báin.

Gléar C. 50 maorúda.

fead fuaire na stráitire do gléar.

{ l : t : t | d¹ : l : s | f : t : t | d¹ : l : s . l }
 fáil - tí gan triao-éad moim uair - le fear éir - eann, cé suir
 { r¹ : m¹ : r¹ | d¹ : l : s | l : r¹ : r¹ | r¹ : — : r¹ d¹ }
 ríada dóib in' éas - muir as aer-réadé ar fán. 1.
 { l . t : l : s | t : — . l : s | l : t : d¹ | r¹ : l : t . l }
 fáil - tí gan béim moim éor-ann na laoc... 'Do muir
 { s : l : s | f : — r : d | r : s : s | s : — }
 bairr ir gac céim leir i mac - air - e 'n áir.

Tá éirí éirí i n-éirí de bairr-éirí Séarluir,
 Ir tuillte de bairr-éirí le ríada go ráim
 Seil-éor-ann ríada-fear ná gair-éirí anonn éirí
 tréan-muir,
 'S ir ríada a bairr an méirí ríada mo mairr-éirí 'n-a
 n-éirí.

Ir ríada an ríada gan ceir-éirí deirí
 Sur ríada an ríada an ceannur 'na lúim,
 'S bairr ríada mairr de 'n-a ríada as ríada,
 'S an ríada ríada bairr ríada as ríada.

Ríada mo éirí de ríada an ó'n lúim ríada ríada
 mé
 Ó éirí de ríada-ríada as ríada mairr ríada áir,
 mo ríada-ríada mairr éirí de ríada bairr lúir ir
 laocár
 Sur ríada go ríada-ríada é i n-éirí deirí áir;
 Táir ríada uile ar ríada-ríada 'n-a ríada-ríada ríada ríada
 áir
 As ríada-ríada na cláir-éirí deirí mairr éirí é ar ríada,
 ní ríada ríada ríada ríada, ríada-ríada, ná cláir,
 'S ná ríada-ríada ríada-ríada ríada-ríada as ríada-ríada an
 éirí deirí.

Ir ríada-ríada-ríada na ríada ar éirí deirí mo éirí deirí
 Ó éirí de ríada-ríada go ríada-ríada mairr ríada,
 'S ríada mé ríada-ríada an éirí deirí mairr éirí deirí ríada
 laoc
 'Á ríada-ríada an éirí deirí é ríada-ríada ríada-ríada
 mairr ríada-ríada an ríada-ríada go ríada-ríada-ríada mo ríada-ríada
 ríada
 Le ríada-ríada an éirí deirí go ríada-ríada-ríada an ríada-ríada,
 bairr ríada-ríada-ríada ir éirí deirí ar éirí deirí na ríada-ríada
 ríada-ríada
 'Á ríada-ríada a ríada-ríada as ríada-ríada an éirí deirí.

'Sé mo éirí deirí na ríada-ríada ríada-ríada mairr
 éirí deirí,
 'Sur ríada-ríada ríada-ríada bairr ríada-ríada go ríada-ríada,
 as ríada-ríada ar an ríada-ríada mairr ríada-ríada ríada-ríada
 bairr
 Asur ríada-ríada mairr áir i n-éirí deirí ríada-ríada
 ní'l áir-ríada áir 'á éirí deirí ná go ríada-ríada-ríada áir
 le ríada-ríada mo ríada-ríada as ríada-ríada-ríada a ríada-ríada;
 Sin ríada-ríada gan ríada-ríada ríada-ríada ríada-ríada mairr éirí deirí
 ríada-ríada
 Ar an ríada-ríada áir i n-éirí deirí-ríada-ríada as ríada-ríada an
 éirí deirí.

Sealltar tuit, a fíri easaí, beagán do rchíobad
as tabairt comairle d'áir léimísteoirí. Tá
uáimanna Gaeilze 'gá rchíobad tuig go leór-
arí fion ná fuil puinn eólar as áir rchíobneoirí ar
cúiríabí áróain, tá feabhar as teacé oíra um an
bpuinnce rin. ní héan-maítear beir d'á ceilt aet
ní féirí le tuine arí bít uáima maíe do rchíobad
gan eólar—beagán eólar pé i n'éirínn é—beir aige
arí baíurteíge áróain. Caíteirí pé an t-áróain 7 gac
arí b'éirínn do uéanaí arí áróain, do éimeáto or
comairí a aighe an fáro do beirí an uáima 'gá
rchíobad aige. Caíteirí pé gan beirí as tabairt an
bpuirí anuair mó-míne ná as airtíuríad lozán gac
re nóimeat.

Aet d'éirí an uáima do rchíobad, ír arí na léimí-
steoirí do luígeann an éuro eile de'n obair. ní
héin-beirínn gan cúram uáima éur arí áróain.
Caítearí an-éuro caíteíge uéanaí arí an uáima;
caítearí an t-áróain d'ullmíad 'n-a éoirí;
caítearí na maíurcanna do éur i n-easair; 7 tá na
céaróta puirí beaga eile le uéanaí. Dá n'éantaí

máire ní éurínn, an baíurteoirí.

dearíad arí éin-éann uíob ríto do bead lúb ar
láirí ann go mb'fuiríur é tabairt pé n'eaira.

Tá éin-eréirí aínáin do baíeann le léimísteoirí é beirí
uáima Gaeilze náirí móirí do gac léimísteoirí é beirí
aige, pé rin an Gaeilze do beirí aige go náuríe;

blar na Gaeilze beirí arí
barí a éeangán aige; 7 é
beirí arí a éumair bhuí éirínnce
gac rócail asur gac máo d'á
bpuirí 'ran uáima go léirí do
tuigínnce.

Ír móirí an congnáin do
léimísteoirí é beirí arí a éumair
an Gaeilze do labairt go
maíe. Cuirínn pé átar arí gac
éinne beirí as éiríeacé leirí
marí tuigínnce cao tá 'gá máo
aige. Ír móirí an uíogbáil i
n-ágarí uáima na Gaeilze,
uoine do éur arí an áróain 7
ná feadairí maíe ó éalaín an
uóimán cao é an bhuí atá
leirí an méro camínnce uoirínnce.
Ír uoacairí uoine oiríeánnce
d'fagáil iní gac éan-áir, 7 ír
uóca go gcaíteirínnce éurí puarí
leirí an eairí atá asainn go
uóca go bpuirínnce ceann níor
feairí.

fuiríeann "An Spíro."

Tá móráin daoine ann leir, 7
cé go bfuil plúirre gaeilge
aca, ní héan-maitear ar áiríán
iad. Labairtairé uaine aca mó-
maer. Labairtairé uaine eile
amae tré 'n-a fíorín. Labairtairé
uaine aca mó-áirí 7 uaine eile
mó-íreál. Ní néan-ghó mó-
úeacairi a g léirígeoirí na
loctáir beaga ro vo leirgear
roimh mé, aet aie eadairé uó
féin. Má'r nóir gáatá a g uaine
éin-éann uóib, ir fearr uó cur
ruar uá éirí léirígeoiríeact,
mar ní maíaró fé éum cinn
éiríge.

Uá éarir uó'n léirígeoirí
beir a g rmaoineam i gcomhúiré
ar an obair atá leagá amaé
roimh, a éiríge 7 a intinn uó
eabairt ruar ar rau uí, a éirí
féin ué'n uáma uó meabruíge
go maíe, 7 or cionn gáe éin-níó
eile bhuí a éirí cainnte uóirí i
uúiríne uó'n
luet éirígeact.

Réactairí 7 an Lánama Nuas-íorá.

Fuiríeann "An íoráó."

Seató, a fíir eagarí, ir baoglae liom go bfuil
bheir uá mó a g am. Tá roimne píetíurí a g am uá
gcuri a g tualí orí. Síó iao na roirne ar an áirí-
éiríge uó éirí "An Spíro," "An íoráó," "aoí
ó néill," 7 "bár aoí uí néill" ar áiríán i mbairé
áta eiríe. Ir é lucár ó maor Ruanaó uó
roíáiríge na píetíurí áam. Tá rúil a g am go
uóiríne uó le léirígeoirí an íiríeacairí.

Áiríeac.

Ní maíe a uóiríne a g éinne maíe ná maíe ríiríeac
a g e.

Tá aie a g gáe éinne ar néillí.

Ir maíe an léim ó muic é.

An íarí uó-géoríe, ríiríe uó.

"Aimrí maíe éiríne," aríe bean an íaríe
nuairí ruarí rí a fearí báiríe.

Ir fearí bolí reang ná ruo uó éirí ann na maíe
leir.

A anam féin ar guairíne gáe éinne.

Ir cuma eia hóiríe,
'S é Doimall uó uóiríe ar.

NÓS DO BÍ FÁ CNOC IN SEAN DÚIN NA nGALL.

I gCondae Dúin na nGall tá curio móir reanúir fá dtaobh do na cnuic, agus ip iomrha iomrha iongantach atá le feiceáil oirthe go fóill agus le na céadta bliadhna níos réo.

Sílim naé bfuil inr an Condae ná b'éirip i nÉirinn áit a bfuil oirfeadh rair agus tairnegeacht air agus atá fá dtaobh do'n ceannair a bfuil Tipi Conaill mar ainm air. I r minic do éalair mé féal greannmar agus féaltaí beaga amuiseach fá dtaobh do na cnuic ná marb móran céille leó, áit ní mar pin do'n féal atá mé a d'ul innint annreo fá dtaobh do iomrha atá le feiceáil as an uile duine fíleap gur piú d'ó d'ul as amair air. Tá cnoc in Paróiste na Tuairte imbaile-talamh Ceann-Adair a dtabairt rair Cnoc Samh mar ainm air, 7 ní'l rair na d'oinne éigear ó éir go deirfeadh na bliadhna ná brágan ré claiseann duine le feiceáil or cionn talamh as ácan duine rair as rirbal rair na an cnuic réo i n'air oirthe nó lá gairte móir. Duine air bit do bíor as d'ul an bóir go Dúin Fionnlaioic nó rir an baile pin r'air ré an tulaic bán réo air an taobh rair i r'air rair. Déirfeadh duine air bit inr an baile tuairte air an bealach d'ó, agus déirfeadh rir mbuairte é do'n cnoc a bfuil an t-air le feiceáil air.

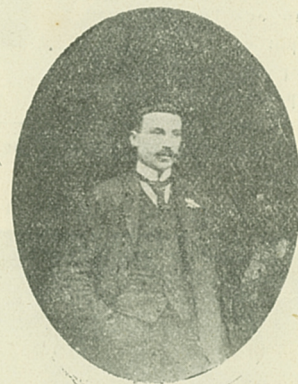
Dá b'is pin, pinne mé mo r'iceall rir an reanair do m'ineachadh agus tá ré gléarta mar rair mé ó m'air móir é. Dubairt rir pin gur éalair ré ó n-a rir pin é; agus ní amair pin, áit rir le na rean-dair uilg inr an áit an féal céadna innint, agus tá mar leanar annreo rir:—

In pin rean-air pin fá ó pin nuair do bí air r'air rair rair agus clú móir, bí rir i r'air agus in pin rir réo ba brach le na dair fá'n áit réo a gair marb a éir (do d'air). Sin mar déirfeadh dair air bit air b'ir gair iad n-a rair móran rair rair. B'é réo móir na dair an t-air pin gur rir pin ná rair áit air bit rair an r'air éir móir ná rir rir le rair, mar ba

clúmar an áit i an t-air pin le eair 7 naom.

Nuair a gair d'air 'an áit bair i n'air an rir éir in pin rair 'n-air éir rair rair rair a gair agus a gair pin le rair d'air rair rair leó an éalann do'n áit inr an cnoc réo i r'air rair rair rair a' rair mar ainm air, as beas air éir, na rair as cor an cnuic réo, agus éirfeadh rair an éir i mbair ann pin amair go rair le n-a éir inr an rir móir.

Áit, rair! á'n ácan lá rir le d'air d'ul air an rair rir rir míle na n'air mó, agus go háirte nuair a bair an

Seán Mac an Ulair.

gair as réair ó'n rair. Air an rair pin bí rair beas r'air aca air an éir le na rir a r'air ann go r'air an air rair d'air mbair an lá pin r'air le d'ul amair. Ann pin d'air mbair ré rair r'air i gair rir lá, éirfeadh rair an cor do bair air an rair réo agus é d'air inr an rair réo le r'air agus éirfeadh do'n rair rair rair leó é mar rair rair ann pin ná rair réo i n-ann d'air iad do rir rair inr an áit naomr. Agus rir rair ná r'air rir rir do bí oir ná bí rir nó rir as ácan rair; áit mar pin réo b'é b'ir an rair-nóir nuair a rair rair an rair pin ní rir leó an cor do rair rair i r'air an baile. Cor-rair d'air r'air éir an d'air bí marb ná rair an lá

dom holt rin ari fad, agus na báidí
i n-ádháid toul leó, mar bheá eólar aca go
raib an t-anra as teac, agus go mb'éirip
nuair do beá ríad amuis é teac oiréa—
o'éiríodáid fearis oiréa le na báidí agus
máiríead miorcair eatoríad fad ip beá
duine do'n éinead rin beó.

Agus doirí ríad gur an doininne do
fás annrin iad agus an doininne beiríar
le peiceál iad. Tiocfaid anra an iarríad
reo agus beó le peiceál agus an tairna
rtoiríad éinead pé iad a cumádaid.

SLUAS.

ba bhaic le na daoine.—It was customary or
usual for the people.

Sin mar bhaic daoine ar bith ar b'fíú gac iad ná
raib mórán paróiríar aca.—That is respectable
people or rich people.

I n-ádháid an bhaic éinead inr an teac.—After
holding the wake in their own house.

poll a' gail.—The weeping hollow.

Comínar.—A coffin.

Ca'n aca lá.—It is not every day.

Agus doirí ríad nac tóiríad peiceál do b' oiréa.—
They say it was not for want of burial ground.

SEAGÁN MAC AN ULTAIS.

Enoc na farríad
baile móir, Co. Dún na nGall.

MAR CAITEAS AN NOOLAIS.

Do éadaid abailé Dia Saéarín an t-aonmáid lá
ríead do mí na Noolais. Bí an lá go ruar ríuic
aet níorí bhaicéar é aet as rmaíneam ar an ríad
do beá agam as baile. Bí pé tóiríad nae 'pan
oíde nuair a fíoríear an tairíear.

Ar an manáir do éadaid go tóí an tairíear, 7
bíor ar ríad go tairíear as imíre líaíreíre lem'
fean-éompánaíad. Ó bí an lá n-a tairíear rin go
bíead do fíoríear go bairí an énuic atá as
rleamnuíad ruar óm' tairíear éum ríadairé a beir
agam ar an áir mórí-éimíeall. As toul abailé
dóm do éiríear gíiríad móiríam; bí ríad agam
ar, aet pé ríad na mbeirí é tairíear éir mo éu beir
ríadéa amac aige t'áiríear pé a éorái leir pan
veiríad. "Círeao aríre éú," aríre míre im' aige
péim. Do éánar éiríear tairíear lá eile 7 do marí-
íear é.

Gac don oíde bíor a tairíear cáiríad nó as marí-
uáid éanlaí. Don oíde mán agus rínn as teac
abailé do éiríear an-ríad oíamí as tóiríear
móir, aet níorí b' é rin baíre na linn aet an bairíear
a tairíear n-a tairíear a tairíear tairíear aómarí. Cé
ná bíonn an tairíear ríad-éimíear do báidíear aet pan
ngéimíear do éiríear tairíear nó ceatíar do líaíreanta
mar rin. Don lá amán—an Saéarín i n-ádháid lá
Noolais—do bíor as ríad le har abann nuair a
bíeadann bhaic móiríam aet 7 ríor an abann leir.
Seo lóm-rí n-a tairíear. Do ríad ar éiríear ip do
éiríear fíorí, aet níorí bhaicéar. Do éiríear aríre
arí. Do bhaic an éiríear tairíear arí éú a éinn 7 t'ar
pé annrín go ríad arí.

An lá ríamíar an lá rí do bíor as leir éú
Oírlan agus do éiríear an lá ríad an-ríad, aet bí
an mí-áid oírlan ríad-éú n-a tairíear. Do bíor
aríear ceiríre líaíreanta gac corríre amac 7 ní
bíad as tairíear éan-ríad aet as líaíreant. An
tairíear lá n-a tairíear ríad do bíor as toul leir an
éaríall go tóí an tairíear, 7 ní ríad-éú éan-ríad mé
gac beirí as ríad leir. Éimíear lóm aet ní
éiríear i bhaic nuair ríad arí an tairíear mé, 7
éúam mó t'aríad gac leir bhaicéar. Do éimíear
an éaríall go tóí an tairíear ip ní éiríear i n-ádháid
arí oírlan.

Oíde eile bíor as teac abailé le bhaicéall eile

pádraig agus,

Coláirte bhaicéar, Cill áinne.

nuair éimíear ríad ip teac as toul i n-ádháid
arí an ríad amuis arí an bhaicéar. Do éimíear an-
rmaíear oíamí marí ní raib bíor agam arí tóiríear
caó é an ríad é. I gceann tairíear tairíear ceann
aca gurí aríad é a bí arí tairíear ann. Bí an ceiríear
aige, marí arí marí lá arí n-a bhaicéar bí an lóng
ann 7 bí an-lá agam as ríad-éú uírlan. Bí an
lá n-a tairíear rin n-a lá bhaicéar tairíear marí éiríear
imíear go tóí an coláirte go tairíear tairíear.

pádraig agus.

Coláirte bhaicéar
Cill áinne.

AN MÍ-ÁD MÓR.

Ó LÁIMH 'LIAM UÍ RIAM.

(A' LEANAÍNAINT).

MÍCEÁL [i n'guit aerac].—CAIRÉ AN ÁIT i
reo? BÍOR i TÍR NA NÓS ARIOR i
meapc taoireac i' laocra. I' móir an
t'ruas mé teacé t'ar n-air c'om luac
ro.

[Éionn ré na laiminní].

Ní maic liom laiminní. Bim im' fean-
caora fad 'do bim 'á scaiteam. Ní
facaio mé laiminní ar bit i TÍR NA
NÓS.

[Cuirteann ré an maice ar an mbóro
asur baimeann ré na laiminní 'de].

ASUR NUAIR BÍOR AS CAINTT LE FIONN,
'ré an fuo adubairt ré: "I' airteac
na daoine atá i nÉirinn inoiu. Laim-
inní ar buir lámha an ead? Ba c'oir
oib fuoai éigin eile beic i nbuirlámhaib
asuib i scoinne na n'gall.

[Cairteann ré na laiminní an bairi an
trean-c'orra].

AR SO BRAC LEÓ!

[Ceól leat'muig].

ÉIRT! TEACTAIRE Ó TÍR NA NÓS,
b'éirir.

[TAGANN TAOS OS IPTAC].

AR MAIC LE FIONN SO PASAINN T'AR N-AIR
SO TÍR NA NÓS? RAŠAO ASUR FÁILTE.
TAOS OS.—AN TURA ATÁ ANN, A MÍCÉIL?

CÁ PASAIR i N-ÉAN-COR?

MÍCEÁL.—TÁ A FÍOR ASAT SO MAIC, A
teactaire, gur i TÍR NA NÓS 'DO BÍOR.

T. Ó. [AS ŠAIRTÉ].—BÍ FÁILTE ASUR
FÍONTA POMAT ANN, I' TÓCA.

M.—BÍ ŠAN AMHAR. BÍOR AS ÓL i BPÓCAIR
FÍNN ASUR OIRIN

T. Ó.—AR TAITN AN T-UIRCE BEATA LEAT?

M.—NÍ HUIRCE BEATA BÍ 'Á ÓL ASAINN i N-ÉAN-
COR, A AMAOÁIN. BEÓIR 'DO BÍ ASAINN.

DUBAIRT FIONN LIOM NAC PASB UIRCE
BEATA i NÉIRINN FAD Ó AR C'OR AR BIT 7
CÉ AN PÁC ŠO MBEAD RÉ i TÍR NA NÓS?

T. Ó.—TÁ RÉ i NÉIRINN INOIU.

M.—DUBAIRT AN FUO CÉADNA LEÓ i TÍR NA
NÓS. "TÁ A LÁN UIRCE BEATA i NÉIRINN
INOIU," AIRA MIRE. "TÁ, ŠO DEIMIN,"
AIRA FIONN; "IOIR UIRCE BEATA ASUR
BÉAPLA, TÁ ÉIRIE BEAGNAC CAILTE." ŠUL
A PASAO T'AR N-AIR CAITÉRO MÉ CUP
N-A LUIGE AR MUINNITIR NA HÉIRIANN NAC
CÓIR OÓIB BEIC AS ÓL UIRCE BEATA.

T. Ó. [AS TUL AMAÉ].—I' AERAC AN REEAL É
reo ASAINN. BEIRO PPÓRT ACA TUAR
NUAIR INNEÓRAT OÓIB É.

[IMÉIGEANN].

M.—FAN NÓIMEAT! FAN NÓIMEAT! TÁIM
ULLAM! BEIRO MÉ LEÓ' C'OR T'AR N-A'P
ŠO TÍR NA NÓS.

[ÉIONN RÉ AN MUP].

ÓC! NAC ŠREANNMAIR NA PAIRINN ATÁ,
NÉIRINN INOIU! NÍ FACAIÓ MÉ A LEITÉRO
reo i TÍR NA NÓS.

TÓŠANN AN MUP].

DAR PASÓ, TÁ NA MNÁ 7 NA CAILINÍ AS
TUL CUM CINN ŠO HÁLUINN. DÁ MBEAD
FÍLE MAR EOGAN RUAD 'N-A BEATAIO
ANOIR NÍOR B'FULAIR TÓ AMHÁN 'DO
CÉAPAD AR AN MUP. NÍOR B'ÉAN-
MAITEAR 'DO BEIC AS PASÓ:

[DEIR RÉ i N'GUIT AERAC].

"BA MAORÓ MAIRIAC MÚINTE i
BA ÉIÚIN i, BA FÉIN A CLÓÓ,
BA ÉAOIN A UREAC 'P A FÍIL ŠUINN
MAR OIRÉC ŠUINN AS OÉANAM PPÓIRT."

[OPCAITTEAR DOPAR AN TREOMPA ŠO
HOBANN. TAGANN MÁIRE ASUR CÁIT
IPTAC PA ÉIRTIN 7 IONGNAD OIRÉ.

CÁIT.—A MÍCÉIL. A' ÉPOIDE IPTIŠ—

MÁIRE [ŠO FEAPŠAC].—A CLADAIRIE AN
DOMAIN, I' MITÉO DUIT TEACÉ A-BAILE.
CÁ PASAIR, A ÉPOCAIRE—

m.—ATÁ A PÍOP AG AN RAOGAL SUIR I O'TÍR
na nÓs do bÍor. Táim tar éir real
do éirteamh ann i bpocháir fínn 7 Oirín
as cainnt leó 7 as ól n-a sguib-
heann——

MÁIRE [ar dhearg-buile].—Ar meirce ran
mbaile móir do bÍr; 7, im' bhuatair tá
tú ar meirce fóir. Ó mhíre, dearg-
náire éugat! Turra ar meirce asur
an ríuam as teac! Tabair d'am
fiaca na muc. Tabair d'am an cíor láit-
peac bonn!

m.—Aihu, cuir uait leó' mhucuib. Ná bí
as cainnt mar rin le fear atá tar éir
teac ó tír na nÓs!

[Beirceann sí aih, cuirceann sí lámh
i bpocha éaróige; pasann sí a rparán
7 orelann sí é].

MÁIRE.—A Rí na Slóire! Níl ann acé
leac-tuirtiún.

[Ní féirce léi a tuitleac a ráo go ceann
tamail. Tá fearg 'r iongnac uiré].

. . . A éirteamh na cpoice, cá
bhuil an t-airgead. Cá bhuil fiaca na
muc?

m.—Ní bpašaim éan-blar ar do cainnt, a
bean. Seo, bímir as trác ar filir-
eac.

MÁIRE.—Óe mhíre sraoat éugat, nó an
amharó atá tú tar éir an beagán
céille bí agat do cailleadaint! Cá
bhuil an t-airgead?

C.—Cuapouig do pócaí, a mhíle.

m. [as cuapoc].—D'éirce go bhuil óir ar
tír na nÓs agam.

[Pasann pé píopa ir tobac i bpocha
óioib, acé níl ploc eile le pasáil].

C.—Níl an t-airgead aige! Tá an donar
ar pas oiminn anoir.

MÁIRE [go bpoac].—Océon an cíor, an

cíor! Ní féicim-pe éan-muó poiminn
anoir acé tig na mboct.

[Sguirceann sí i caoiair go lag, cuirceac,
7 cuirceann a lámha le n-a héadan.
Cuirceann míceál tobac 'n-a píopa].

C.—Foirce sgar, níl éan-airgead agam
féin asur tá na comuipain an-boct.
Bí beagán agam uair, acé anoir atá
pé iméighe.

[Beirceann sí ar an mur 7 cuirceann sí ar
an uirláir é].

Ó nac míre bí im' óimpeac óá ríuib beir
as cuirceamh mo cuir airgead ar muad
'n tróirce poim—mar d'éanrao bain-
eairna féin.

m. [leir féin].—Ir breag an muó tobac ar
tír na nÓs.

[Aihéirceann ríocam amuis. Ríceann
taos ós irceac].

T. Ó.—Tá an ríuam as teac.

m.—A teacairce, bhuil ullam cum dul
tar n-air go tír na nÓs?

MÁIRE.—Océon! an rean-tig boct! An
rean-tig boct do bí as m'atair poimam!
A Dia, nac é lá an breirceamhnair an lá
ro?

[Ciomann sí ar sol].

C.—Droch-rae aih mar uirce beata!

[Pasann irceac an ríuam, an tagent,
báillí, píleirí cur do rna comuipain
n-a meare. Pasann máire doim
oira 7 téirceann pé óein an agent].

MÁIRE [go truaigmeileac].—Níl an cíor
agam fóir, mo éreac. Tá an mí-ao ar
pas oiminn. Ar ron Dé asur pás
agam an rean-boctán do bí as m'atair
poimam, 7 orelógaró Dia na flaitir ro'
éoir lá éirint. Óc, pás an rean-
boctán agam ar ron Dé.

AGENT.—Stop that jabber, woman!

[leir an ríuam].

Come, sheriff——

COMHURSAM.—Éirte do élab béarla, a élabóaire gan truaig—

T. Ó.—Ní'l ionnat aét Searbán nó "Sourface," mar a' deapraíthe ran m'béarla ghránna.

[Cai'teann pé "An Clai'réam Soluir" i rúilí an a'gent.

Clanna Ga'eéal go deó!

[Beirteann na píleirí ar taós ós. Beirteann na comhurrain ar na píleirí, ar báillí, ar an ríuam 7 ar an a'gent-Deánaro bhuirgeann. Sceadann máire asur cáit. Miceál as féadaint oréa go léir 7 iongnat a'ir. Tazann an ríuam paróirte irteac Seapann ó céile iad].

SASART.—Peace, Peace!—Sa'bam pároun—ríotcáin ba éaric tam a pád, aét ní'lim ró-éirte ran n'Ga'eóilz fóp.

T. Ó.—Beir na ríuam i meare na n'Ga'eóil, lá éirint.

SASART.—Tá rúil le Dia asam go mbeir. [Leir na comhurrain].

Ní cóir oib'oul i n-asaró an o'lige.

T. Ó.—Ní hé o'lige na héirteann é.

S.—Bí ro' éort, a buacáil.

[Leir na comhurrain].

Ca'epiró rí'oul amac—

T. Ó.—Ní ríuam-ra amac, pé i n'éirint é; ní éorpo'as cor—

S.—Deirum-re go scairéiró rí'oul amac. Ir o'lc an ruo daoine beir dá seur amac, aét ní'l leirgear a'ir. Cairéar beir umal do'n o'lige.

T. Ó.—Sead, do o'lige na námao! Tá éirte as ríuam báir, 7 ní éirteann rí ar leabair a báir aét molaó "an o'lige" 7 bla'aireaét ríuam.

S. [Leir na daoinib].—Cairéiró rí'oul amac, a cáirte.

[Téirteann ríuam amac go mall. Baó máit le taós ós panamaint, aét beirteann ríuam-daoine a'ir 7 téirteann pé amac i n-éirteac leó].

MÁIRE.—Mo éirte ir mo g'éar-éirte!

[Labhann an Sasart leir an a'gent ar leat-taóib, aét éirteann an a'gent a éann. Tá miceál 'n-a ríuam ar láir an uiláir; é as maétnam; tá cáit as sol. Cuirteann buiréan an ríuam an éorpo'as amac i no'iaró a céile. Éirteann ríuam ríuam éirteac ar an ríuam-éorpo'as do éirteac amac].

MÁIRE.—O'ón! an ríuam-tig do bí as mo m'uirntir ríuam. Ní'l éan-ruo i no'ian o'uirnt ríuam aét tig na mbeir.

[Éirteann rí na laiminní ar buir an ríuam-éorpo'as].

Ó na laiminní beirteac deiréar, féad mar ar éirte pé uiró iad!

[Le miceál].

Áirte-éorpo'as éirte!

[Téirteann rí na laiminní 7 ríuamann ríuam pé éirte cáit. Seadann rí go hobann.

Airú! Cao é ríuam ann?

[Éirteann rí amac éorpo'as laiminné 7 ríuamann rí ríuamann buiré innti. Ríuamann rí ríuamann i n'as méir de'n laiminné ríuam].

MÁIRE (go háirteac).—Cúig ríuam beirteac!

[Téirteann rí ríuam an laiminné eile 7 ríuamann cúig ríuam eile i n-éorpo'as 7 méirteann na laiminné ríuam].

MÁIRE.—Molaó go deó le Dia! Tá an éirte asam 7 ní ríuam an ríuam-bó'as go fíuam, pé ar ríuam é.

[Buairteann rí anonn go o'ir miceál].

A élabóaire gan éall, gan ríuam, gan máit, gan méirtear! A buirteann na éirte, go m'uirntir an o'—l buille o'á éirte o'ir. Nuair do bír ar deirte-meirte éirte an t-áirteac irteac i méirteann na laiminní, 7 annoin nuair éirteac éirteac ríuam deirte-ma' a'ir, a gobaéain ghránna!

M.—Ní cóir éirte beir as éirte mar ríuam le ríuam aét tar éirte aét ó éirte na n'ós.

S.—Ná bíod fearg ort, a Máire. Tá an
deag-maí ort i ndeireadh an réil.

MÁIRE (leir an Agent).—Seo dúit an
cior 7 iméig leat ar mo maóire.

[Téirdeann an ragaire go dtí an doir.
An riam, an tAgent, Máire, cáit,
7hl, 'ran gcúinne as cup 'r as
cúiteam i dtail an éirí. míceál
as deargas a píopa].

S. (leir na comharrain).—A daoine muinn-
tearóla, tá an réil rocair againn
i ndeireadh na tála. Tá airgead ar
nódtain againn. Bí placla na muc i
méireannaib laimhinní mícíl.

[Pheabann tús ós irteac agus na
daoine eile 'n-a tair].

T. Ó. (le Míceál).—Náir laisid Dia do lámh,
a mícíl. Is spreannmair an iur an
t-uirce beata.

M.—Ní cóir do daoine beic as ól uirce
beata. Níor ólar-ra aet beoir i dtír
na nÓs.

MÁIRE (le Míceál).—Éir do béal 7 ná
bí as leigint na gaoite irteac. Seall-
aim dúit, a claidaire, ná maóir it'
donar éiríde arís ar donac ná ar
marasó.

[Oiréigean an riam tál muinntir an
tiorcán do tairait éar n-air arís.
Téirdeann pé péin agus an tAgent 7
a buirdeann cum an doirait. Seineann
tús ós poir Gaéleac ar an
breasóis 7 torruigis na daoine ar
innce].

BRAT ANNAS.

MÁIRE NÍ DOIMHAILL.

Mair Máire agus a haear i bpoear a
céile ran mboctáinín ar tair an bótair ar
fead tál bliadain go leic nó gur buail
riabur an t-air, agus caillead é.

Is beas náir bup éiríde Máire boet
anoir. Bí pí pásta 'n-a haonar gan duine
gan deoiríde. Ní maib aici ra raogal
anoir aet don éara píor amáin, Séamur Ó
hAllmúrain. Siúinéir b'eac Séamur.
Agur bí seatac aige péin agus as Máire
ar a céile. Bí Séamur as teac ruar ar
a muinntir péin. Bí pé ró-ós fóir le
torugac ar éanain tó péin. Lean pé air
mar bí pé. Bí deirbúir leir ran Oileán
úr agus éirí píor ar Máire.

Ba brónac an raramaint é raramaint
Máire agus Séamur ó n-a céile nuair bí
pí as imteac. Ní maib pírl aca go
scappairde ar a céile arís go deo iad. Ní
féadac ríac rmaoineac ar pórac.
Bíodar ró-boet. Aet dubhradar le céile
an maroin a bí píre as imteac ná póir-
faióir go héas muna bpoirfaióir a céile.

Oiméig Máire. O'pás pí éirí boet
'n-a tair. Aet má t'pás, níor éall pí
arain a spác tál píin. Níor éall pí
arain a spác do nío ar bíc do bain le
héirinn. Is gearr a bí pí éall nuair píoc
pí ruar an méro deara do tain a spó.
Aet ba beas é a mear ar an teangair
garb éruar pin. Cuir pé brón uirí gur
éirí pí a béal do éamad leir. Cuair pí
ar aimpir i tiorac as fear ar Clár Cloinne
Muir, toga Gaéilgeóir, agus fear go
maib mear aige air péin agus ar éirinn 7
ar teangair na héirinn. O'fan pí as an
bfeair ro nó gur díol pé a cuir agus gur
éirí pé ar air go héirinn. Tar éir ro
cuair pí ar aimpir as fear olige agus
o'fan pí aige nó gur tain pí péin ruar a
haighe ar éruall ar air tál píin com
mar.

(ní éiríde.)

TOMÁS Ó HÉIRÍN,

Tul-oról e, áiríarain.

Tá ceaptha agaimn móir-uimhir de'n IRISLEABAR do thabairt amach an mí seo éagaimn i gcóir an Oipeactair. Ní maré linn beir gáir molaó péin, aet véarppam an méirí seo; ná peacactar puam i nGaetóilz páiréarí éom maré éom tábaetac ná éom Gaetóealac i' vo beiró agaimn péin i gcóirí cruinnuagáó na nGaetóeal i mbaile áta Cliaé, an mí seo éagaimn.

* * * *

Beiró píctiúirí agaimn ann. Beiró ceól Gaetóealac agaimn ann. Beiró ealaónta bpeagáta Gaetóilze ann.

* * * *

Tá an CRAOIBÍN DOIBINN tairí éir "an pópaó" vo thabairt uóinn éom é éom i gcló vo'n céao uairí beirí gá éom arí áiróan oróde éirínt i pué peactmáin an Oipeactair, 7 an Craoibín péin 'n-a Reactairíaz Pile. I' móirí an áirí ag Gaetóilzeóirí, an tóráma beirí gcló i gcóirí na hoiróde úo, 7 táimíro an-buiróeac de'n Craoibín marí gcló arí é thabairt uóinne.

* * * *

Peairí ó Conntae Úóin na nGall vo buairó an tóairí an mí seo. Siota beag tairíneamach i' ead peéliní Seagáin míc an ultaíaz. Níl éan-amhar arí ná gupí pean-eactria é pééal énuic an gáimín. Vo bual pé umáinn péin i neactria Maoltóuin vo éarí tóirí bliáona i' páite arí an bpaipíze móirí ag imteact ó oileán go hoileán. Vo peiríobáó eactria Maoltóuin timéall na bliáona 700. Naé éactac an puo é an pééal céatona beirí lán-beó póp. Beirí buaó, a Gaetóeala.

* * * *

Níl éan-tráct arí an "Scot Gaetóealac" agaimn an mí seo, aet tá ealaóta arí lámí agaimn ó'n nSpuaagáé um an gceirí úo. An mí seo éagaimn, a Spuaagáí, le congnaí vé.

* * * *

Tá litirí páipíaz agup agaimn vó éom i gcló an taca póp. I' cuimín le n-áirí léigteóirí marí vo puinneat an céao tóairí roirí é péin 7 Doimnall ós ó Ceallacáin ó éoréaz. Duine ve vóaltaíó Oirín i' ead páipíaz 7 páimluigéann pé uóinne gupí gairí go mbeiró pé arí a éumap ionat vo folatáirí vó péin i meap péinne an loá. So n-éiríró leó go tréan.

* * * *

Caetrimíó péal vóiríparó arí IRISLEABAR na Bealtaine, 7 veirí an bairíptéirí gupí maré leirí an veirí beag vó'fagáil ó rna vóainib vo gairíbeann an tIRISLEABAR tóirí an bpoet.

Beata Fionn-Barra.—Seo leabairín veap vo peiríob an tairíarí ó bhuain. Tá tráct an-tairíneamach ann arí Fionn-Barra, agup arí gúgán Barra. Cuiréann pé ríor arí ríarí na háite agup arí na hoibheaca nua atá véanta ann ag an Sagarí paríóirte, an tairíarí ó Muiréile. Tá crut nua arí an áirí vóá veapcaí, 7 i' iongántac an méirí atá véanta aize éum an pean-uiríam vo éoimeáo arí bun vó'ainm Fionn-Barra. Muimntirí gupí vo éomí an leabairín i gcló, 7 leat-péal a píaca.

Loé Léin.—Tá páilte i' céao agaimn pómat, a "Loé Léin." Tá péactaint tairíneamach Gaetóealac oirí péin 7 arí na ríeactannaib bpeagáta Gaetóilze atá leatpíaz vóit. Surómíro paogal pava vó'fiannaib loá Léin. Supa pava éoimeáoiparo an báirí arí paotáirí ó gleaní pleirce go vóirí Críoma-gleaní na bpiann. I' peairí an vóaria uimhirí 'n-a céao éeann, 7 tá peabap móirí arí an vóiríomáó uimhirí. So maríro Oirín agup a éuríeacta.

Bíonn páilte agaimn i gcomnuiríe puimí an Anglo-Cell. Tá pé ag cuiríuagáó go tréan leirí an nGaetóilz. Bíonn ceactanna beaga ann gac peactmáin i gcóirí luét roglumta na Gaetóilze, pé éumap Rírtéáirí uí Séagáó, Gaetóilzeóirí atá le pava bliáóanta ag oibpíuagáó arí ron na Gaetóilze.

Tazann po-éann ve St. Stephen's n-arí vóiríe. I' gclóac puoáí maré ann.

Cuirítearí "banba" ag tréall oiríam i gcomnuiríe. Naé vóna an pééal é náirí b'éiríorí vó maríeactaint gan béaríla beirí innrí. Tuilleat vó'n "uairíneap" vóit, a banba.

Geirbíro, uairí pa éoirígear, arí pean-éarí ó éanaó "Mac-talla." I' oé linn naé péiríorí vó teact amach uairí pan tpeactmáin. Ní bíonn vóara innrí aet Gaetóilz—Gaetóilz na halbann.

Puapamapí péiríe ó'n gcló-éumann, 7 ceann eiríe ó muimntirí bhuimí agup o nualláin. Táro piao arí don go veap, aet tá po-loet arí an tairína ceann. Ba vóirí le uine gupíab é an luan an céao lá ve'n tpeactmáin.

Seoltarí litíreaca i vótaob eagarítoíreaca go vóirí an peapí eagarí; 7 litíreaca i vótaob bairíptíze go vóirí an Stíurpóirí, Oiríaz an éonnapáta, 24 Spáirí uactariac uí éonailí, áta Cliaé.